

Univerzita Pardubice
Fakulta restaurování

**Restaurování části nástěnné malby na východní stěně místnosti M
315 Zámku Vizovice**

Obor: Restaurování a konzervace nástěnné malby a sgrafita

Bc. Anna Ferdus
bakalářská práce
2011

Zadání bakalářské práce

Obecně lze pouze opakovat, že bakalářská práce je prací, v níž diplomant dokládá, že je schopen samostatně provést komplexní restaurátorský zákrok (volný citát zadání). Bližší zadání:

- provést restaurátorský průzkum zacílený jak na originální techniku malby a zlacení, tak i na rozbor a určení sekundárních zákroků. V závěru restaurátorského průzkumu musí být diplomantka schopna vyhodnotit všechna zjištění provedená *in situ*, stejně jako v laboratorních podmínkách (součást praktické části)
- vypracování detailní verze návrhu na restaurování (součást praktické části)
- restaurování určené plochy nástěnné malby (praktická část)
- vyhotovení restaurátorské dokumentace přiděleného úseku malby (součást praktické části)
- vypracování pojednání s názvem *Nástěnné rokokové chinoiserie na území Moravy* (teoretická část)

Zde lze konstatovat, že zadání plně odpovídá standardním požadavkům na bakalářskou práci v daném oboru, neboť náročnost požadovaných úkolů byla vyvážená v oblastech průzkum – realizace – dokumentace – teoretické zhodnocení problematiky z pohledu dějin umění. Bylo tedy možné dostát prvotnímu požadavku na prokázání schopnosti samostatné průzkumně-dokumentační činnosti na rokokové (později upravované) figurální malbě, schopnosti provést vlastní realizaci zásahu a posléze tuto přiměřeně dokumentovat.

To odpovídá historickému pojetí oboru i aktuálně zákonem stanovenému vymezení této činnosti v oblasti tzv. kulturních památek – odbornému ošetření děl výtvarných umění a uměleckého řemesla (Zákon 20/87 Sb. o státní památkové péči ve znění pozdějších předpisů).

Z tohoto pohledu má tedy zadání plné oprávnění a je v souladu s aktuální profilací profese restaurátora.

Dosažené výsledky

Praktická část

Bc. Anna Ferdus měla za úkol pracovat samostatně a zároveň v teamu s prakticky totožným zadáním (dva další studenti byli pověřeni restaurováním v podstatě stejně pojatých polí nástěnné malby stejné místnosti), přičemž všichni studenti měli k dispozici společnou výzkumnou základnu školy, jež dodala základní technologicko-analytické podklady k určení hmotné podstaty díla, včetně dílčích materiálových (atd.) průzkumů. Cílem tedy mělo být mj. i harmonické propojení daných polí malby, kdy rozdíly v detailu (provedení, stavu atd.) neměly vést k vzájemnému vzdalování v pojetí restaurátorského zásahu, ale k zajištění možnosti celostního vnímání díla

Na základě sledování postupu prací lze konstatovat, že již v zadání byla poněkud neproporčně akcentována především technologická stránka úkolu; pominut byl především fakt, že studenti měli odborně ošetřit – výtvarně rehabilitovat určenou dílčí část výtvarného díla – památky, jež tvořilo vybrané pole nástěnné malby jedné z místností zámku ve Vizovicích, jež tvořila celek. Proto docházelo v prvotních fázích prací k určité nerovnováze v uchopení výrazových kvalit jednotlivých polí na úkor celku. V závěrečné etapě však tyto rozdíly již byly přiměřeně eliminovány a výsledek je celkově pozitivní. Nelze vyloučit, že původ této nerovnováhy je v určitém pominutí skutečnosti, že cíl má být stanoven i pro výrazovou (výtvarnou, prezentační atd.) stránku díla, což stanovuje i vyhláška 66/88 Sb., kterou se provádí výše uvedený památkový zákon (§ 10, odst. 3 a, v němž se stanovuje, že bude zpracován záměr restaurování včetně ... *návrhu konečného výtvarného řešení*). „Školní“ osnova záměru s tím nepočítá.

Studentka svůj praktický úkol splnila s potřebnou precizností a s využitím dostupného instrumentaria průzkumných metod a informací k technologické povaze díla (především chemicko-technologického průzkumu provedeného Ing. Blankou Kolinkeovou a Ing. Karolem Bayerem z Fakulty restaurování, Univerzity Pardubice).

Popis památky je rovněž ilustrativní a průkazný, vyhodnocení provedeného průzkumu dostatečně charakterizuje základní směřování plánovaných postupů.

Část 2.2.5 *Návrh na další postup restaurování* plně vychází z poznatků učiněných v rámci průzkumů, opět je však citelná absence uvažování o výtvarných – výrazových aspektech díla (určeného pole jako takového i v konfrontaci s ostatními poli, jež byla předmětem práce kolegů, celé výzdoby místnosti). Již v zadání chybí zohlednění – pojmenování potřeby eventuálního respektování tzv. patiny, defektů, resp. respektování přemaleb a změn (iluzivní obklad trnože v pozdější redakci byl v konečném důsledku plně respektován) atd. Chybí mj. též zdůvodnění typu předpokládané retuše u torz, resp. lokálních rekonstrukcí. Poněkud jednostranně technické/technicistní pojetí práce restaurátora by mohlo být v mnoha ohledech pro další praxi výuky na škole i pro formování jejích absolventů rizikové; jde v podstatě o výtvarné dílo a jeho restaurování též, mimo jiné, úkolem výtvarným.

Dokumentace – text ilustrující postup prací i fotodokumentace – jsou instruktivní a v potřebné míře detailní, opět bez konkrétní reflexe úkolu z pohledu výtvarné složky díla.

Fotodokumentace je kvalitní, v případě detailů však chybí určení přesné lokace v rámci pojednaného pole (zpravidla grafické znázornění).

Teoretická část

Studentka si zvolila nelehký úkol umělecko historického zhodnocení vizovických chinoiserií v kontextu (především) moravských analogií. Svůj úkol splnila velmi zodpovědně a výsledkem je konzistentní studie. Práce s literaturou je dobrá, rovněž volba konzultanta (Mgr. Lenka Kalábová) byla dobrou volbou. Celkově lze teoretickou část možno hodnotit jako zdařilou, byť i zde je možné ještě určité doplnění. V případě chinoiserií zprostředkovaných produkcí delfských („fajánsových“) dílen je možné zmínit dekoraci iluzivními kachlemi na zámku Kunštát (analogie s Jaroměřicemi), v případě literatury je možné doplnit novější studii k malířské (částečně štukové) výzdobě zámku Budišov (především sala terreny) od Petra Czajkowského (Malířská výzdoba v kostele a zámku v Budišově u Třebíče /Na okraj činnosti malířů J. Drentwetta a J.A. Prennera v první třetině 18. století na Moravě/; Zprávy památkového ústavu v Brně 1999) a okrajově též k malbám v domě Palackého č. 5 v Jihlavě (Zdeněk Vácha: Příspěvek k poznání manýrismu a baroku na Moravě; Zprávy památkového ústavu v Brně 2002). K obecnému okruhu otázek introdukce a rozšíření chinoiserií v českých zemích, resp. v Evropě lze doplnit statě Lucie Olivové: *Čínské salony na zámku Trója* a „*Bez čínských zpotvoření*“. *Diskuse o Chambersovi v Čechách?* od Taťány Petrasové. Obě studie, zabývající se též obdobím 2. poloviny 18. století, vyšly ve

sborníku *Cizí, jiné, exotické v české kultuře 19. století*; Praha 2008). Tyto připomínky, resp. doplňky však kvalitu práce nikterak nesnižují.

Formální stránka

Na předloženém výstupu prací je potřebné kladně hodnotit hlavně jasnou a přehlednou strukturu, kvalitní dokumentaci (fotografická příloha včetně reprodukcí pramenů) a v konečném důsledku i výpovědní hodnotu jako dokladu stavu díla v době před restaurováním a po jeho provedení.

Hodnocení studenta

Bc. Anna Ferdus prokázala svou prací především schopnost systematického postupu, které podobně formulovaným zadáním přísluší. Neméně podstatné je prokázání respektu k předmětu restaurování, s nímž bylo zjevně nakládáno šetrně a zodpovědně.

O schopnosti samostatné restaurátorské činnosti studentky nelze, vzhledem k výše uvedenému, pochybovat.

Hodnocení diplomové práce s návrhem klasifikace

Diplomovou práci Bc. Anny Ferdus doporučuji k předložení a projednání příslušné komisi Univerzity Pardubice **a navrhuji klasifikaci výborně (minus)**.

V Brně 18. září 2011

Zdeněk Vácha

PhDr. Zdeněk Vácha
náměstek pro památkovou péči
Národní památkový ústav
územní odborné pracoviště v Brně

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV

☎ + 420 542 536 190

☎ + 420 602 556 816

Fax: + 420 542 536 180

✉ vacha@brno.npu.cz